

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Štampa v. c. četrtik in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge kvernavstine 5 število 5 K. Kdorki tudi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Učije „Kulturnega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uradništvo: Korovka cesta št. 5. — Rokopis se ne vrača. — Upravništvo: Korovka cesta št. 5, sprejema naročnine, inšerate in reklamacije. — Za imerite se plačuje od enostopne petlitrste za enkrat 48 vin., ali kar je lašo, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglašne primeren popust. V oddelku „Hiete naznanila“ stane beseda 10 vin. — Inscatli se sprejemajo do točka opoldna. — Nenapria reklamacije so poštnine prouka.

Politični pregled.

Nemci godrnjajo in podpišejo. — Lahki se hočejo zopet nasloniti na Nemce. — Avstrijski Nemci in Rumunci se vračajo iz Pariza. — Vprašanje Reke in Celovca.

Stojimo sredi važnih zunanje-političnih dogodkov. V soboto je potekel Nemčiji rok, da podpiše mirovne pogoje, kakor so ji bili stavljeni v Parizu. Prosili so, da bi se jim rok podaljšal in določilo se jim je še 48 ur. V ponedeljek zvečer je ta čas pretekel in vse je napeto pričakovalo, kaj bodo storili. Pogoji so trdi, nepričakovano trdi za tako mogočen in ošaben narod, a vendar tudi pravični. V bistvu zahteva od Nemci priznanje, da so samo in edino oni krivi vojske, da izročijo svetovnemu sodišču v kaznovanje vse vodilne politike in vojskovodje, ki so postopali proti mednarodnemu pravu, da v kolikor mogoče povrnejo vso škodo, katero so naredili s krivičnim vojskovanjem in da odstopijo vse pokrajine, kjer prebiva po večini nemško prebivalstvo. Nemško ministrstvo, čegar predsednik je bil socialista Scheidemann, je odstopilo, sestavilo se je takoj novo, katero vodi Bauer, istotako socialist, sklicali so državni zbor, kjer so po dolgih in zelo klavernih govorih slednjič sklenili, da nekoliko godrnjaje podpišejo stavljenе mirovne pogoje. Za to je glasovalo 237 poslancev, proti pa 138.

Ravno, ko so stali Nemci pred odločitvijo, je naglo odstopilo tudi laško ministrstvo. Na človeka napravi utis, kot da je med obema dogodkoma bila neka tajna zveza. Laški ministrski predsednik je bil Orlando, star mož brez vsakega bolj izrazitega značaja, ki je pa veljal za poštenega in razumnega človeka. Najbolj izrazita osebnost njegovega kabineta je bil jud Sonnino, minister zunanjih zadev. Med obema ni bilo prave zastopnosti. Sonnino je bil nepopustljiv do skrajnosti, Orlando je veljal za bolj spravljivega. Še pred par tedni so v Rimu z velikanskim navdušenjem pozdravljali Orlando in tovariše, sedaj pa naenkrat vse spremenjeno. Ko je

stopil v zbornico, je našel zelo hladno in neprijazno razpoloženje. Pri glasovanju je stalo na njegovi strani samo 81 poslancev, proti njemu pa 310. Ni še kmalu ministriški predsednik kakšne države imel proti sebi tako silno večino. Celo ministrstvo je odstopilo še istega dne in sestavilo se je takoj novo. Predsednik je Nitti, najboljši prijatelj Giolittija in Giolitti je eden najuplívnejših laških poslancev, bil je že večkrat minister, in je dober oseben prijatelj bivšega nemškega poslanika v Rimu, kneza Bülowa. Ko je izbruhnila vojska z Avstrijo, je Giolitti stopil, v ozadje, sedaj pa leze po svojem prijatelju Nittiju zopet na površje. To ministrstvo pomeni, da se hočejo Italijani obrniti nazaj k svojemu staremu prijateljstvu z Nemci.

Listi poročajo, da hočejo zastopniki Nemške Avstrije zapustiti Saint-Germain. Baje jim je dolg čas, ker gre zadeva prepočasi, a so tudi že davno tožili, da jim je življenje v Parizu predrago. Ravno kar je pa prišla novica, da hočejo tudi Rumunci zapustiti Pariz, ker so jezni radi določitve mej, med Rumunijo in Srbijo v Banatu, pa tudi radi obnašanja velikih držav napram malim.

V naših zadevah ni pariška konferenca storila nobenega koraka dalje. O Reki se ne govori nič več. Laški narodni odbor na Reki je kar sam proglasil reško republiko v tesni zvezi z Italijo. Za svojega vojnega ministra so poklicali iz Italije nekega Sem Benelii, moža, ki je na glasu, da zna pisati lepe zaljubljene romane, orožja pa ni imel v rokah najbrže še drugega, kot nožič, s katerim je lupil pomarančo. Predsednik te vlade je Osojnak, pristen kranjski kmet doma v Begunjah, njegov tovariš je Hrvat Grosić. Ta dva moža sta kot zastopnika reških Italijanov kledovala po Parizu in Londonu, seveda na stroške mestne blagajne, kar jim je doma pridobilo hudo zamero. Sedaj je pa ta reška vlada najela posojilo kar za 300 milijonov kron, ki bodo plačani pač o svetem Nikoli. — Tudi s celovško kotlino si pariški gospodje še vedno belijo glave. Ako bi ne bilo Lahov, bi bilo vprašanje pač lahko in enostavno, tako pa ne vedo, kaj bi počeli. Lahki

so vedno in povsod odločni in načelni nasprotniki Jugoslovanov.

Francozi obhajajo zmago nad Nemci.

Vest, da Nemčija podpiše trde mirovne pogoje, katere so ji narekovali Francozi, Angleži in Amerikanci, je izzvala v Parizu in po celi Franciji veselje.

Topovi pariških trdnjav oznanjujejo s svojim grmenjem mir. Prvih sto zmagoslavnih strellov s pariške trdnjave Mont Valerien je izvabilo vse prebivalstvo na ulice. Otroci tekajo sem in tja z zastavami. Vojaki so jako srečni. Na ulicah se poslušajo govori. Pojoča množica se pomika po Parizu. Pod milim nebom svirajo godbe. Nemčija je s podpisom miru prodala svojo neodvisnost in gospodarsko samostojnost. Kot premaganec leži Nemeč ob nogah Francozov, Angležev, Amerikancev, Slovanov in drugih narodov...

Ženska volilna pravica.

(Izvirni dopis iz Beograda.)

Vsakemu svoje, to je od vseh ljudi in vseh narodov priznana načelo pravičnosti. Iz tega načela izvira tudi ženska volilna pravica. Ženski pristojajo ne samo dolžnosti, marveč tudi pravice. V poganski dobi je žena bila samo obremenjena z ogromno butaro dolžnosti, dela in skrbi, pravic pa skoraj ni imela nobenih. Krščanstvo je ženo osvobodilo, dvignilo ter jo, kar se dostaje dolžnosti in pravic, napravilo enakovredno možu. Kajpada se ta enakopravnost ni uveljavila takoj, temveč se je razvijala stopnjema. Sedanja doba je pripravljena in voljna, da odplača ženi stari dolg, s katerim se je pri ženi zadol-

LISTEK.

Janaš Golec:

V polkovnikovem vozu.

(Dalle.)

Po tem odgovoru je potegnil oberst košate obrvi in brke v edno dolgo črto, podobno živi, trnjevi meji, me potresel z roko za ramo in zahrnel:

„Tako! Potisnili ste me v hišo na hrib, kamor se zasaja največ jeklenk, da bi se me iznebili za vedno. — Takoj se mi preselite vi na ta prokleti breg, jaz pa v grabo, da bom vsaj varno spal!“

Nič se nisem izgovarjal, ker je pri vojakihs vsak izgovor bob ob steno, pokorno sem se okrenil, da se premestim s peči na hrib.

Na povratku v jarek sem zadel pred našo bajto ob oberstov voz. Takoj tukaj bodi povedano: Naš novi polkovnik je zahteval hitro po svojem prihodu od našega trenja pokrit voz z 2 konjema, da se bo vozaril, ne pa jezdil po predpisih.

So mu pač prekrili trenarji lojterski voziček v visokih obokih z nepremočljivim platnom, pridivši v ospredju sedež na gugajočih peresih, da ni občutljivega starca preveč treslo ter po-

ganjalo na kvišku pri diru. Zadnji kot te prostorne vprege je hranil oberstovo raznovrstno šaro: kožuh, plašče ter kovčke vseh velikosti. Uporaba tega voza nam je bila zažugano prepovedana kot v paradizu drevo spoznanja dobrega ter hudega našim prvim starišem. Le tuintam je namignil g. H... na daljši poti svojemu pribočniku, da je prisedel. Kočijažaril je narednik Guzl z dvema mladima železnobarvnima šimelnoma.

Snežilo je v gostih kosmičih, ko sem se zaletel v to nedotaknjeno oberstovo skrinjo zaveze, porodil se mi je pri tem dotiku tedaj pametno dozdeven sklep: Januš, bi bil pač teslo, če bi korecal po nepotrebnem in v snegu iz grabe na hrib. S peči se lahko preseliš v oberstov voz, kjer boš spaval na kožuhi in pod svojo odejo kot baron. Pod streho boš, zeblo te ne bo v tej kožuhovini, dolgo boš ga lahko vlekel, ker ne bodo znali, kje da si.

Stopil sem še po odejo na peč, vzela me je noč, pokrtil me je oberstov voz, kjer sem se zakopaval v očkov kožuh, plašče in svojo odejo. To ležišče je bilo pač vse kaj drugega, kakor ilovnato trda bukovinska peč. Dozdevalo se mi je, da raztezam svoje na trdo ležišče vajene ude po pčrnica, toplo sem zahvalil Gospoda vojskinih tram, da sem se dotaknil s čelom tega prepovedanega svetišča, ki mi je pa pokazalo pot od trdega do kožuhovinasto mehkega.

Še to dobro je hranilo to nočišče, da sem lahko srkal skozi nosnice zimsko sveži zrak — med tem ko bi bil vlačil v pljuča bajtin vzduh in mamljivi smrad. Tudi to sem znal, da se mi ni treba bati nenadnega odhoda, ker nam je bil odkazan Toporoutz v večtedensko bivališče.

Dobro zavitemu mi je postalo tako prijetno toplo, da sem že zapiral v polsnu oči, ko je prilomastil oberst in odpahnil duri bajte. Čul sem še, da je nekaj godrnjavo robantal nad spečimi tovariši; pa preselil me je spanec v objemu očimovega kožuha v ono blaženo dušno in telesno stanje, kjer mi niso grozile polkovnikove škiljave oči, ne njegova trnjeva meja obrv ter mustač, niti njegov večni raport.

Spal sem nebeško, gotovo tudi dolgo, ker me je zibala zimska noč s poznim jaramom in omeglenim solncem.

Zbudili so me glasni klički, ki so se valili s hriba navzdol v voz, kjer sem počival varno, sladko in prikrito. Več ordonancev je begalo s hriba v grabo, vabeč me na izpregled v slovenskem, hrvaškem, laškem in nemškem jeziku na oberstovo povelje.

Tokrat sem pa v kritju vozove strehe oberstovega templja zakrknil poslušno srce, zapri uho babilonskemu vpitju in se potajil po mačkije, dobro vedoč: ne boste me iztaknili. Stari si naj poišče na jutro drugega osla, katerega bo lahko